De Alexandro Magno et Romanis Disputatio,

ex T. Livii L. IX cc. 17, 18, 19,

Suethice redditis,

quam

Consent. Ampliss. Facult. Philos. Lund.,

Præside

ANDREA O. LINDFORS,

S. S. Theol. et Philos. Doct., Eloqu. et Poës. Prof. R. et O., Past. et Præpos. Ecclesiar. Bjeresjö et Oxie, R. Acad. L. L. H. H. Hist. et Antiquit., Reg. Societ. pro edend. Actis Hist. Scand., Reg. Soc. pro Patria, Reg. Soc. Bibl. Holm., Reg. Soc. Archæol. Hafn. Membro.

ACAD. LUGD. BAT. BIBL.

Pro Laurea

P. P.

Interpres

A. LUNDHOLM,

Smolandus.

In Acad. Carol. die XVI Junii MDCCCXXXII.

Londini Gothorum MDCCCXXXII.
Typis BERLINGIANIS.

Viris admodum reverendis,

N. STOCKE,

Præposito et Pastori Ecclesiarum Bexheda et Näsby,

et

N. P. APPELGREN,

Pastori Ecclesiæ Stödhaf.

Fautoribus pie colendis

Sacrum

voluit, debuit

A. LUNDHOLM.

17. Från början af detta arbete har, som man kan finna, ingen ting mindre legat i min plan, än att allt för mycket afvika från händelsernas gång och genom omvexlande anmärkningar förhöja arbetet, samt dymedelst både föra mina läsare till behagliga hviloställen, och bereda mig sjelf vederqvickelse. Men då jag nu kommit at nämna en så stor konung och general (Alexander den store), måste jag likväl offentligen framlägga de tankar, med hvilka han så ofta i stillhet sysselsatt min själ; så att jag nu vill undersöka, *hurudan utgången för Romerska staten skulle blifvit, i fall man kommit att föra krig med Alexander.* I krig anses det mesta bero på tropparnes antal och tapperhet, på anförarnes talanger och på lyckan, som vid alla menskliga företag, men i synnerhet i krig, har ett så mäktigt inflytande. Öfverväger man dessa omständigheter antingen hvar för sig eller tillsammanstagna, så blifva de en säker borgen derför, att Romerska makten lika så litet kunnat kufvas af honom som af andra konungar och folkslag.

För att nu till en början anställa jemförelse anförarne emellan, så bestrider jag för min del icke, att Alexander var en utmärkt general; likväl förstoras hans

beröm af den omständigheten, att han ensam förde befälet, att han dog i sin ungdom under tillväxten af sin makt, utan att ännu hafva pröfvat en motsatt lycka. Att förtiga andra berömda konungar och generaler, talande bevis på menskliga tingens vexlingar, hvad utom en lång lifstid lemnade den af Grekerne så högt prisade Cyrus, liksom för kort tid sedan Pompejus Magnus, till pris åt lyckans ombytlighet? Jag vill uppräkna Roms generaler, dock icke alla, som funnits på alla tider, utan just dem, med hvilka såsom Konsuler eller Diktatorer Alexander hade kommit att strida. Dessa äro: M. Valerius Corvus, C. Marcius Rutilus, C. Sulpicius, T. Manlius Torquatus, Q. Publilius Philo, L. Papirius Cursor, Q. Fabius Maximus, de tvenne Decierne, L. Volumnius, och M. Curius. Sedermera framträda flera stora män efter hvarandra, i fall han först företagit ett krig mot Carthago och sedan vid högre ålder kommit öfver till Italien. Hvar och en af dessa män, man tage hvilken man vill, ägde samma mod och talang, som Alexander; och derjemte hade krigskonsten, hvilken uppkommit liktidigt med Rom och sedermera gått i arf från man till man, genom de beständiga krigen antagit formen af en efter fasta och sammanhängande reglor ordnad vettenskap. Så hade konungarne fört krig; så sedermera de, af hvilka konungarne blifvit förjagade, nemligen Junierne och Valerierne; så efter hvarandra Fabierne, Quintierne, Cornelierne; så Furius Camillus, hvilken de män, som kommit att strida med Alexander, i sin ungdom hade sett såsom gubbe. Då Alexander sjelf deltog i stridens mödor såsom en gemen soldat (ty äfven sådant förringar ej hans ära); så skulle väl kan tänka Manlius Torquatus eller kanske Valerius Corvus, män, hvilka först ut-

märkte sig såsom soldater innan de blefvo anförare, hafva gifvit vika, om de på valplatsen kommit i handgemäng med honom! Eller kanske Decierne skulle gifvit vika, hvilka, efter att hafva invigt sig åt döden, störtade blindt mot sin fiende! Kanske Papirius Cursor med sin utmärkta kropps- och själsstyrka skulle hafva gifvit vika! Kanske skulle en enda yngling i klokhet och beräkning öfverträffat, jag vill icke säga enskilta personer, utan hela den Romerska Senaten, om hvilken endast den man *) gjorde sig ett riktigt begrepp, som sade att den bestod af Konungar!

Men man hade kanske att befara, att han med större skicklighet än hvilken som helst af de uppräknade kunde utse en lägerplats, lätta tillförseln af lifsmedel, vakta sig för bakhåll, välja rätta tiden för en strid, ordna en slagtordning, trygga den genom reserftroppar. Nej, han skulle sjelf hafva tillstått, att han icke hade att göra med en Darius, hvilken, släpande med sig en skara af qvinnor och snöpingar, lysande af purpur och guld och belastad med sin lyckas håfvor, han utan blodsutgjutelse snarare bemäktigade sig såsom byte än besegrade såsom fiende, endast derigenom att han hade nog mod att förakta bländverk. I Italien skulle han hafva funnit en hel annan natur för sig än i Indien, der han med en berusad krigshär framtågade under svalg och dryckenskap, när han fått skåda Apuliens skogspass, Lukaniens berg och de ännu färska spåren

---

*) Cyneas, Pyrrhi legat. Jfr. Plin. H. VII: 24. Cic. Tusc. I: 24.

af sin familjeförlust vid det stället, der hans morbroder Alexander, konung af Epirus, hade förlorat lifvet.

18. Jag framställer här Alexander, såsom den der ännu ej blifvit förderfvad af medgången, hvilken ingen burit sämre än han. Ty om man betraktar honom i sin nya lycka och i den nya, att jag så må säga, karakter, hvilken han såsom segerherre antagit, så skulle han ankommit till Italien mera lik Darius än Alexander, och medfört en krigshär, som förgätit Macedoniens, och redan börjat urarta till Persiska seder. Med förtrytelse anför jag, att en så stor konung af högmod ändrade klädedrägt, att han fordrade det man, nedkastad på jorden, skulle visa honom vördnadsbetygelser, påkostande för Macedonierne, i fall de varit besegrade, och ännu mera nu, då de voro segerherrar, att han lät anställa ohyggliga dödsstraff och mörda sina vänner under måltider och dryckeslag; och ändtligen hade den fåfängan att dikta sig en högre härkomst. Ån om hans kärlek för vin med hvarje dag blifvit häftigare? Ån om hans vrede öfvergått till vildhet och raseri? (och till dessa frågor saknar jag icke grund hos historieskrifvarne): måste vi icke antaga att detta skulle hafva skadat hans fältherretalanger? Men man hade kanske att befara, såsom det plägar föregifvas af några väderhanar bland Grekerna, hvilka för att nedsätta Romerska namnet till och med upphöja Partherna, det Romèrska folket icke skulle kunnat uthärda glansen af Alexanders namn (jag tror dock icke, att han var dem en gång bekant genom ryktet), och att ingen af de många Romerska ädlingarne skulle vågat fritt yttra ett ord emot den man, mot hvilken Athenienserna talade helt frimodigt (såsom man

finner af efterlemnade tal), äfven då deras stat var kufvad genom Macedoniernas vapen. och man vid samma tillfälle såg det närbelägna Thebes rykande ruiner. Huru högt begrepp man än må göra sig om Alexanders storhet, så tillhör dock denna blott en enda man, och är frukten af en föga öfver 10 år fortfarande medgång. Och de som upphöja densamma derföre, att han aldrig varit olycklig i någon drabbning, då deremot Romarne blifvit besegrade i många träffningar, fastän aldrig i något krig, besinna icke, att de jemföra en enda och det en ung mans bedrifter med ett folks bragder, hvilket under en tidrymd af 800 år haft ständiga krig. Kan man då undra deröfver att, när man på ena sidan räknar flera menniskoåldrar, än på den andra år, lyckan mera omvexlat under en så lång tidrymd, än under en period af tretton år?

Hvarföre jemförer man icke man med man, fältherre med fältherre, den enes lycka med den andres? Huru många Romerska generaler skulle jag icke kunna uppräkna, hvilka aldrig lefvererat en olycklig drabbning? I årsböckerna och förteckningarne öfver embetsmännen kan man genomlöpa hela sidor fulla med Konsuler och Diktatorer, med hvilkas tapperhet och lycka Romerska folket aldrig haft anledning att vara missnöjdt. Och hvad som gör dem än mera beundransvärda än Alexander eller någon annan konung, är den omständigheten, att många af dem förvaltade diktatorsembetet blott 10 eller 20 dagar, ingen konsulsembetet öfver ett år; att, då utskrifningarne hindrades af Folktribunerne, de ofta för sent fingo draga i fält; att de i förtid hemkallades för valkomitiernas skull; att året lopp till ända midt

under planernas utförande; att den ene embetsbrodern än af oförstånd, än af elakhet hindrade och skadade den andre; att de ofta fingo efterträda en annan, som bragt allt på obestånd; att de måste emottaga antingen en nyvärfvad eller illa disciplinerad krigshär. Konungar deremot, icke blott fria från alla hinder, utan herrar öfver tider och omständigheter, leda i sanning allt efter sina planer, utan att följa andras ledning. Den oöfvervunne Alexander hade således kommit att föra krig med oöfvervunna fältherrar och äfventyra den krigslycka, hvarpå han ej mera än de kunde räkna. Ja, faran å hans sida hade blifvit så mycket större, som Macedonierne ägde endast en Alexander, hvilken icke allenast var blottställd för, utan äfven sjelf kastade sig uti många faror. Romarne deremot hade många, som kunde mäta sig med Alexander i ärofulla och stora bragder; bland dem kunde hvar och en, enligt sitt ödes skickelse, lefva eller dö utan fara för staten.

19. Nu återstår att jemföra tropparne med hvarandra både i anseende till antalet, soldaternas duglighet och mängden af hjelptroppar. Vid denna tidens folkräkningar uppteknades 250,000 personer. Således kunde 10 legioner utskrifvas nästan endast från staden, om också alla Latinska bundsförvandter affölło. Under dessa åren stridde ofta fyra till fem särskilta krigshärar mot Etrurierna, Umbrerna, till hvilka Gallerna slöto sig såsom Roms fiender, samt mot Samniter och Lucaner. Öfver hela Latium, bland Sabinerne, Volscerne, Æquerne, öfver hela Campanien, en del af Umbrien och Etrurien, bland Picenterne, Marserne, Pelignerne, Vestinerne, och på den af Greker bebodda kusten vid nedra hafvet är-

da från Thurii till Neapolis och Cumae, och vidare från Antium och Ostia intill Samniternas land, skulle Alexander träffat antingen mäktiga bundsförvandter med Romarne eller af dem i krig underkufvade fiender. Sjelf skulle han seglat öfver till Italien med Macedoniska Veteraner, hvilka till antalet ej öfverstego 30,000 man till fots och 4000 till häst, till större delen Thessalier. Detta utgjorde hans kärnstyrka. Om han fört med sig Perser, Indier och andra folkslag, hade dessa mera hindrat än gagnat hans företag. Lägg härtill, att Romarne hemma hade förstärkningar till hands, men att den här, hvarmed Alexander, i likhet med Hannibal i sednare tider, förde krig inom ett främmande område, skulle hafva blifvit medtagen af ålder. Till vapen nyttjade Macedonierna den runda skölden och det långa spjutet; Romarne åter den långa skölden, som vida bättre betäckte kroppen, och kastspjutet, långt tjenligare än piken både till att hugga och kasta med. I striden stodo krigarne å båda sidor oryggeliga och i slutna leder; men den Macedoniska Phalanx var orörlig och enformig; Romerska hären åter var mångfaldigare och bestod af flera delar, kunde efter behof upplösas och förenas. Vidare hvilken krigare är lik den Romerska i tjensten? hvilken outtröttligare i mödor och besvär? Hade Alexander förlorat en träffning, så hade han med detsamma förlorat kriget. Hvilken härsmakt skulle deremot kunnat kufva Romarne, hvilka icke blefvo kufvade vid Caudium, icke vid Cannæ? Sannerligen skulle Alexander, äfven om han i början haft lyckan på sin sida, önskat sig tillbaka bland Perser och Indier och de fega Asiaterne, och sagt sig der hafva haft krig med qvinnor, såsom Epiriska konungen Alexander skall hafva yttrat, då han, dödligt sårad,

jemförde denne ynglings lycka i de Asiatiska krigen med sitt eget öde *). Och när jag erinrar mig, att Romarne under första Puniska kriget uthärdade att i 44 år strida till sjöss med Carthaginenserne, så tror jag för min del knappt, att Alexanders lifstid varit tillräcklig för ett enda krig. Och må hända hade han på en gång blifvit öfverraskad med krig af Romare och Carthaginenser, helst Carthago enligt ett gammalt fördrag stod i förening med Rom, och en lika fruktan beväpnade tvenne uti vapen och krigsstyrka de mäktigaste städer emot en gemensam fiende. Romarne hafva dessutom försökt sin krigslycka mot Macedonierne, väl icke under Alexanders befäl eller då Macedoniska staten var i den lyckligaste ställning, dock mot Antiochus, Philippus och Perses, och det icke blott utan något nederlag, men äfven utan all fara å sin sida. Aldrig, — vare detta likväl sagdt utan förmätenhet och utan afseende på de borgerliga krigen — hafva vi blifvit bragte i trångmål hvarken af fiendernas kavalleri eller infanteri, hvarken i öppen fejd eller på platser, som varit lika fördelaktiga å ömse sidor, och visst icke på sådana, som för oss varit förmånligare. Vår tungtbeväpnade soldat kan visserligen frukta för fiendens och kavalleriets pilar, för obanade skogar, för trakter, som äro afstängda från tillförsel, dock har den både fördrifvit och skall fördrifva tusende krigshärar, mera fruktansvärda än Macedoniernes och Alexanders, allenast den framhärdar i kärlek till det lugn, hvari vi nu lefva, och är angelägen om inbördes enighet.

---

*) Jfr. Gell. XVII : 21.